

Marianne Aggestam

Socialnämnden

Utredning avseende införande av LOV för insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9:9 § LSS

I verksamhetsplanen år 2009/2010 finns uppdraget att införa kundval inom LSS-verksamheten med start från år 2010. Målet är att skapa ökad valfrihet enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) för den enskilde samt att skapa lika villkor för alla leverantörer med en enhetlig modell för kundval inom LSS. Den målgrupp som berörs är personer som via biståndsbedömning har rätt till stöd enligt LSS.

I tjänsteutlåtande till socialnämnden 2009-10-07 med tidplan för införande av LOV inom LSS ligger uppdraget att utreda om LOV ska tillämpas för insatsen bostad med särskild service för vuxna (enligt 9:9 § LSS) under hösten 2010.

I särskilt PM daterat 2010-10-05 redovisas ärendet och av detta framgår att inte upphandla bostad med särskild service för vuxna enligt LOV;

- LSS är en rättighetslag och den enskildes önskemål betonas mycket starkt i lagstiftningen vilket innebär att deras möjlighet till val av boende redan beaktas i LSS.
- den enskilde önskemål kontra övriga personer som redan bor i befintliga LSS-boenden, dvs. den enskildes rätt till inflytande över insatsens utformning enligt LSS
- åldersammansättning, typ samt omfattning av funktionsnedsättning ska beaktas
- LSS boendet är ett livslångt boende för den enskilde, tillgången av platser är begränsad
- litet intresse hos privata leverantörer att bedriva LSS-boende enligt LOV med tanke på att plats inte alltid kan erbjudas eftersom tillgången är begränsad

Sammantaget förordas att insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9:9 § LSS upphandlas enligt LOU.

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta att inte upphandla LSS-boende enligt LOV.

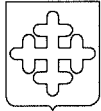
Socialnämnden uppdrar åt socialchefen att ge biståndsenheten för funktionsnedsättning i uppdrag att ramavtalsupphandla LSS-boende för vuxna enligt LOU.

Lisbeth Sämä
Socialchef

Marie Lissäng
Enhetschef

Marianne Aggestam

Utredning avseende införande av LOV för insatsen bostad med särskild service för vuxna enligt 9:9 § LSS

Bakgrund

I verksamhetsplanen år 2009/2010 finns uppdraget att införa kundval inom LSS-verksamheten med start från år 2010. Målet är att skapa ökad valfrihet enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) för den enskilde samt att skapa lika villkor för alla leverantörer med en enhetlig modell för kundval inom LSS. Den målgrupp som berörs är personer som via biståndsbedömning har rätt till stöd enligt LSS.

Arbetet med tillämpning av LOV inom LSS, är ett delprojekt inom LOV-projektet i Täby kommun och har förankrats i styrgruppen för LOV inom vilken socialchefen samt övrig projektorganisation för LOV organiseras.

För närvarande har LOV införts inom daglig verksamhet, ledsagarservice och avlösarservice i hemmet samt boendestöd för LSS personkretsar och socialpsykiatri. Ytterligare aktuella insatsområden är korttidsvistelse (enligt 9:6 § LSS), korttidstillsyn (enligt 9:7 § LSS), bostad med särskild service för barn (enligt 9:8 § LSS) samt bostad med särskild service för vuxna (enligt 9:9 § LSS).

Den förutsättning som krävs för att LOV ska kunna tillämpas är fastställande av en ny enhetlig peng/ersättning per insatsområde som grundar sig på bedömning och kartläggning av den enskildes omsorgsbehov.

Inom insatsområdet bostad med särskild service för vuxna (enligt 9:9 § LSS) finns en peng/ersättning framtagen som delvis tillämpas i övergångstiden, dvs. i avvaktan på att insatsområdet upphandlas. Tidigare ramavtal med enskilda leverantörer gick ut under 2009-12-31 och tillfälliga individuella avtal har tecknats med enskilda leverantörer på individnivå i avvaktan på ny upphandling.

Uppdrag

I tjänsteutlåtande till socialnämnden 2009-10-07 med tidplan för införande av LOV inom LSS ligger uppdraget att utreda om LOV ska tillämpas för insatsen bostad med särskild service för vuxna (enligt 9:9 § LSS) under hösten 2010.

Vid ställningstagande om införande av LOV inom LSS analyserades risker och konsekvenser med införandet. I analysen rekommenderades att avvakta LOV för LSS boenden tills att alla konsekvenser utretts ytterligare.

Målet med denna utredning är att kunna ge förslag till beslut om LOV kan tillämpas för insatsområdet bostad med särskild service för vuxna samt om så inte är fallet även förslå andra strategier så att kundval kan tillämpas. Den aktuella frågeställningen är;

- Är det lämpligt att upphandla bostad med särskild service för vuxna enligt LOV?

Erfarenhetsutbyte och kontakter med andra kommuner och privata leverantörer om LOV avseende LSS-boenden har tagits. Utredningen tar även fasta på lagstiftningen för LSS, propositionen som beskriver intentionen med insatsen boende, lagstiftning avseende upphandling enligt LOV och LOU samt uppföljningar från socialstyrelsen avseende hela LSS-området.

LOV har främst tillämpats inom äldreomsorgen och erfarenheter är begränsade inom LSS-området avseende LOV.

Avgränsning

Utredningen kommer inte att beröra kraven på bostädernas utformning eller bostadshyra som den enskilde betalar utan fokus i utredningen är lagstiftningens intentioner med insatsen och den enskilde möjlighet att vara delaktig i valet av bostad i ett framtida kundval samt hur det påverkas av att insatsen upphandlas enligt LOV.

Insatsen bostad med särskild service för vuxna 9 § 9 enligt LSS

Insatsen enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Personer som omfattas av lagen ska ha möjlighet att leva som andra, vilket bland annat innebär att ha ett eget hem med allt vad det innebär av trygghet och trivsel (Socialstyrelsen, 2007;22). Socialstyrelsen har gett ut föreskrifter och allmänna råd om LSS boenden, SOSFS 2002:9 för att stödja kommunerna vid utformningen av dessa boenden.

Personer som omfattas av LSS har ofta varaktiga funktionsnedsättningar med omfattande och livslånga behov av stöd och service redan från födseln. De kan ofta komma att behöva ett ”livslångt boende” i vuxenlivet. I en del fall kan den enskildes behov förändras när funktionsförmågan tränats upp och en överflyttning kan ske till ordinärt boende då boendestöd är mer lämpligt.

Att skapa *goda levnadsvillkor för den enskilde* är det övergripande kvalitetsbegreppet för insatser enligt LSS och för unga vuxna som är på väg att flytta hemifrån. Andra begrepp är respekt för den enskildes rätt till *självbestämmande, inflytande, integritet, delaktighet, kontinuitet* och *tillgänglighet*. Den enskildes integri-

tet måste respekteras i alla lägen, oberoende av förmåga eller behov av stöd. (Socialstyrelsen, 2007;22).

En bostad med särskild service är den enskildes *privata* och *permanenta bostad*, vilket är en viktig förutsättning för att leva ett självständigt liv. (Socialstyrelsen, 2007;28)

LSS boenden som bedrivs i enskild regi ska ha *tillstånd från Socialstyrelsen*.

Förutsättningar för valfrihet enligt LOV för insatsen boenden enligt LSS

Faktorer som stimulerar valfrihet enligt LOV

- att kunna välja mellan flera olika LSS-boenden
- det finns ett större utbud än behoven av boenden med olika inriktningar avseende funktionsnedsättning att välja mellan

Faktorer som motverkar valfrihet enligt LOV

- LSS-boenden är ofta ett livslångt boende och har låg omsättning på platser
- sammansättning av individer i boendet styrs av:
 - o ålderssammansättning (enligt lagstiftaren bör inte äldre dementa blandas med yngre personer t.ex.)
 - o typ samt omfattning av funktionsnedsättning (olika grupperingar utifrån diagnoser så som personer med lättare eller grav utvecklingsstörning, Aspergers syndrom, m.fl.), dvs. boendets inriktning vad gäller funktionsnedsättning
- På grund av få platser så kan leverantörer inte alltid erbjuda den enskilde en plats
- Valfrihet ur olika perspektiv, dvs. personer som redan bor i befintliga boenden har enligt LSS rätt till inflytande över utformningen av insatsen

Dessa faktorer sammantaget motverkar valfriheten enligt LOV och är den viktigaste invändningen. Om kundval ska kunna genomföras bör en annan strategi tillämpas.

Upphandling

I ett valfrihetssystem enligt LOV finns tre parter; kommunen som beviljar tjänsten, den enskilde, som väljer leverantör samt leverantören som utför tjänsten. LOV syftar till att göra det lättare för den enskilde att kunna välja och byta leverantör.

Enligt konkurrensverket kan upphandlad verksamhet enligt LOU även ingå i ett valfrihetssystem eller kundval. För att uppnå konkurrensneutralitet bör kraven i

förfrågningsunderlagen mellan det som upphandlas enligt LOU och LOV vara så likvärdiga som möjligt. (Konkurrensverket, 2008;17)

Annonsering, förfrågningsunderlag, anbud, kvalificering, beslut, avtal, överprövning och skadestånd är samma för både LOV och LOU. Däremot kan man inte enligt LOU ha löpande annonsering, godkänna alla som uppfyller kraven eller skapa icke-val.

Erfarenheter av upphandling enligt LOV för LSS-boende från Stockholm stad påvisar i dagsläget att de inte fått in några ansökningar från leverantörer. Några kommuner på norrsidan av Stockholm ska tillsammans upphandla daglig verksamhet, korttidsstillsyn, korttidsboende, ledsagning och avlösarservice men väljer att avvakta med LSS-boende. Om de upphandlar enligt LOV eller LOU är inte fastställt ännu.

I Täby har diskussioner förts med ett antal leverantörer avseende upphandling av LSS boende. De synpunkter som framkommit är att man bör beakta valfrihet ur flera perspektiv så som tidigare påpekats för både nya personer som ansökt om bistånd och de som redan bor i boendena. Ytterligare en synpunkt som de framhåller är att upphandling enligt LOU gynnar en fri prissättning då leverantörer kan lämna anbud som täcker de kostnader de anser krävs för att bedriva aktuell verksamhet samt att det gynnar småföretagande. Socialnämnden har dock valt att upphandla till fast pris och med kvalitet som utslagskriterium. LSS-boende är ofta ett livslångt boende och med LOV kan inte leverantören neka brukare plats vilket kan få konsekvenser för de enskilda personer som redan finns inom LSS-boendet. Enligt LOU kan boendet dock upphandlas till ett fast pris men det förutsätter att kommunen har identifierat rimlig nivå på ersättningen.

Slutsatser

Följande argument ges för att inte upphandla bostad med särskild service för vuxna enligt LOV;

- LSS är en rättighetslag och den enskildes önskemål betonas mycket starkt i lagstiftningen vilket innebär att deras möjlighet till val av boende redan beaktas i LSS.
- den enskilde önskemål kontra övriga personer som redan bor i befintliga LSS-boenden, dvs. den enskildes rätt till inflytande över insatsens utformning enligt LSS
- åldersammansättning, typ samt omfattning av funktionsnedsättning ska beaktas
- LSS boendet är ett livslångt boende för den enskilde, tillgången av platser är begränsad
- litet intresse hos privata leverantörer att bedriva LSS-boende enligt LOV med tanke på att plats kanske inte kan erbjudas eftersom tillgången är begränsad

Sammantaget talar detta för att det är mer lämpligt att upphandla enligt LOU än enligt LOV.

Källor

Socialstyrelsen, 2007, "Bostad med särskild service för vuxna enligt LSS. Stöd för rättstillämpning och handläggning" Artikelnr. 2007-101-6, ISBN: 978-91-85483-35-8,

Socialstyrelsen, 2010, juni, "Alltjämt ojämnt! Levnadsförhållanden för vissa personer med funktionsnedsättning" Socialstyrelsen, Artikelnr. 2010-6-21,

Konkurrensverket, 2008, december, "Fritt val i vård och omsorg"

Regeringens proposition, 1992/93:159, "Om stöd och service till vissa funktionshindrade."

Socialdepartementet, SFS nr: 1993:387, "Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade," utfärdad: 1993-05-27, Ändring införd: t.o.m. SFS 2010:480